

OS i Rio delar befolkningen

HÖJDA PRISER Entreprenörskapet i Rio blomstrar och många drar nytta av de höjda priserna inför OS i Brasilien. SvD har besökt staden där kritiken nu växer för att spelen hålls mitt i en ekonomisk kris.

TEXT: JOHAN AUGUSTIN FOTO: HENRIK TRYGG

Ovanför stadsdelarna Ipanema och Copacabana klänger sig Cantagalo-Pavao Pavaozinho-favelorna fast på kullarna. De södra delarna av Rio räknas som säkrare än de norra och många turister kommer hit för att ta del av strand- och havsutskiken.

Polisen har, för att visa sin närvaro, upprättat en UPP – en fast närpolisenshet i området. Fortfarande är de sociala problemen stora med drogförsäljning och gängrelaterat våld, men det verkar ändå som att allt fler besökare vågar sig upp för kullerstensgatorna. I början av backen som leder upp till favelorna ligger Pura Vida Hostel. Viviane Costa arbetar i receptionen och säger att vandrarhemmets ägare "kommer tjäna stora pengar på OS".

–I sommar höjer vi priset på rummen med tre gånger, säger Viviane Costa till SvD Näringsliv.

Själv kommer hon att göra en hacka på de olympiska spelen eftersom hon planerar att flytta hem till sin mamma i augusti och hyra ut sin egen lägenhet.

Så OS är bara positivt tycker du?

–Det är ju egentligen bara en ursäkt för regeringen att bättre dölja stadens problem genom att hålla OS.

På toppen av kullen ligger ett sexvåningshus som boxningstränaren Cremilson Neginho i 15 år har byggt från grunden. Det gamla trähuset som tidigare stod här har rivits och gett plats åt ett höghus i cement, dekorerat i färgrika kakelplattor med en pool på takterrassen. I mars ska alla rummen vara klara för uthyrning och några resenärer är redan inkvarterade i den färdigbyggda sovsalen.

Cremilson Neginho har lagt alla sina sparade pengar på byggprojektet som han tror kommer betala tillbaka sig när OS rycker allt närmare. Hans uträkning säger att full beläggning på rummen ger cirka 200 000 kronor i månaden i nuläget. I sommar ökar den siffran trefaldigt. Det har blivit trendigt för besökare att inte bara besöka Rios favelor. Nu ska man även bo i dem.

–Här har du utsikt över favelorna när du duschar, säger Cremilson Neginho och visar badrummet i ett av rummen, vars fönster vetter mot de brokiga hustaken nedanför.

Många privatpersoner i området planerar att hyra ut sina bostäder inför sommaren, förklarar Cremilson Neginho.

–Jag hoppas det kommer många turister. OS är bra business för oss.

Inte alla håller med. Eduardo Pegurier är miljöjournalist och ekonomilärare vid Rios katolska universitet. Han inspekterar byggarbetsplatsen till tunnelbanestationen på linje 4 som ska sammankoppla Rios södra zon med OS-parken i stadsdelen Barra da Tijuca. De stora utgifterna till en ny tunnelbanelinje, en ny flygplats, nya vägar och ledbussar ser han som en "bra deal för Rio men en dålig affär för resten av Brasilien".

–OS är ett slöseri med pengar som resten av landet betalar för, förklarar Eduardo Pegurier.

Han beskriver delstatsregeringen Rio de Janeiros ekonomi som körd i botten, som "boomer inför OS – för att efter spelen spricka".

–Pr-effekten av Rio kommer att hålla i ett par veckor, men vad händer sedan? Många av de företag som nu bygger anläggningar och infrastruktur till spelen kommer gå omkull efteråt. Antalet jobb kommer minska och arbetslösheten öka.

Brasilien, vars ekonomi tidigare gick på högvärvar har lyckats lyfta tiotals miljoner människor från fattigdom till medelklass. Det sjunkande oljepriset har dock slagit hårt mot ekonomin och en annan stor bromskloss i det finansiella maskineriet är kostnaden för pensionerna som skenar. I Brasilien står pensionerna för 10 procent av BNP och i delstaten Rio är den siffran drygt det dubbla. Delstaten Rio de Janeiro, som ansvarar för två tredjedelar av landets oljeproduktion och 40 procent av naturgasen, förlorar stora summor på uteblivna royalties.

–Myndigheterna spenderade royalties och skatteintäkter när oljepriset var högt och nu är det svårt att skära ner i de höga kostnaderna", förklarar Eduardo Pegurier.

OS-staden har fått mycket kritik för att inte ha städad upp sina vattenvägar och den förorenade Guanabarakutan – den vik som kommer att användas för vattensportstävlingar under spelen, samtidigt som Rios guvernör Luiz Fernando Pezao har sagt att pengar som är öronmärkta till att rensa upp miljön ska gå till invånarnas pensioner.

Eduardo Pegurier sammanfattar:

–Brasilien är en bil som kör i 100 kilometer i timmen och snabbt bromsar in till 25. Vi har en kort historia och blev gamla alltför snabbt.

Utänför en fotbollsarena går Thiago Silva med sin familj. Han är statligt anställd och ser OS som en möjlighet att tjäna extra pengar.

–Jag blir försäljare under några veckor och säljer saker till turisterna precis som många andra, ler han.

På frågan om han tycker att OS är bra eller dåligt för Rio svarar han som många andra cariocas, eller Rio-bor, med dubbla budskap:

–Regeringen borde satsa på sjukvården och utbildning istället, men samtidigt kommer sådana som jag att få mer jobb.

I södra Rios favelor letar sig solnedgången ner över de regnskogsklädda topparna och Copacabana. På takterrassen till baren Gilda no Cantagalo skålar turister och lokalbor med caipirinas.

Managern Rodrigo Silveira säger att sedan området blivit polisövervakat har rån och våld minskat och det kommer allt fler turister. Han känner många som hyr ut rum genom bostadssajten Airbnb nu när besökskartalet till favelorna växer. I hans ögon är OS inget annat än en god investering.

–Det är bra för Rio och hela Brasilien.

naringsliv@svd.se

Många Rio-bor hoppas att OS kommer att föra med sig turister som spenderar mycket pengar.

Viviane Costa säger att priserna på rum i Rio höjs tre gånger under OS. Själv tänker hon hyra ut sin lägenhet.

Cremilson Neginho har satsat alla sina besparingar på att bygga ett vandrarhem i ett sexvåningshus i favelorna inte långt från fashionabla Ipanema.

Rios favelor har ett skamfilat rykte som på sina håll håller på att putsas till. Det har blivit trendigt att besöka och övernattna i vissa av dem.

2009

miljoner invånare har Brasilien, varav cirka 12 miljoner bor i Rios storstadsområde, och 17 miljoner i delstaten. 84 procent av landets befolkning är urban och medellivslängden är 74 år.

FAKTA

De äldre allt fler

Fertiliteten har sjunkit drastiskt de senaste årtiondena till dagens 1,7 barn per kvinna, samtidigt som medianåldern har ökat till drygt 31 år. Detta kommer att medföra att Brasilien inom kort kommer att få allt fler gamla som ska försörjas av allt färre unga, en ekva-

FOTO: HENRIK TRYGG

tion som blir dyr för landet. Pensionsåldern är 54 år och ett generöst pensionssystem gör det möjligt att plocka ut stora summor inom vissa yrkesgrupper.

Inflationen ökar och ligger runt 11 procent och arbetslösheten låg i januari 2016 på 7,6 procent, jäm-

fört med 5,3 procent ett år tidigare. Beräkningar säger att arbetslösheten kommer att öka under 2016, samtidigt som realen har minskat kraftigt i värde mot dollarn. BNP föll med 3,8 procent under 2015 och beräkningar säger att tappet under 2016 kommer att bli lika stort.

Det kan bli stora nedskärningar i familjebidragsprogrammet bolsa familia, vilket ger 14 miljoner fattiga hushåll bidrag. Sittande presidenten Dilma Rousseff sägs till stor del ha blivit omvald 2014 med hjälp av bolsa familia.

svd

OS FÖR 90 MILJARDER

OS i Rio beräknas kosta omkring 39 miljarder real (cirka 90 miljarder kronor) och budgeten har skrivits upp på sistone.

Cirka 7 miljarder real går till de fyra olika OS-områdena med anläggningar (60 procent kommer från privata medel och 40 procent från offentliga). 7 miljarder real är öronmärkta för OS-kommittén, och är privata medel.

Största delen, omkring 25 miljarder real, går till 27 projekt som kommunen, delstatsregeringen och den federala regeringen ansvarar för. Projekten innefattar infrastruktur- och miljöinsatser.

5

augusti är OS-öppningsceremonin och avslutningsceremonin den 21 augusti.